

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASPREKEN ASKIM - Joh 17,6-11

28.APRIL 2013

Å kjenne seg liten

For noen år siden fikk jeg en drøm oppfylt. Jeg ble invitert til å holde et foredrag på et seminar. Det høres kanskje ikke så spennende ut eller spesielt merkelig. Det var heller ikke det å holde foredrag som var drømmen. Men det var stedet jeg skulle holde det - på øya Kiribati i Stillehavet! Oppvokst med fortellingene om Kon Tiki og Mytteriet på Bounty sto en Stillehavsoy frem i min fantasi som selve paradiset. Men muligheten til å komme dit var en fjern drøm. Men så kom altså denne forespørselen og jeg kunne dra til Kiribati!

Og det var slik jeg hadde forestilt meg det. Palmer og hvit strand og varmt hav og hyggelige mennesker. Selv arkitekturen uttrykte vennlighet, hyttene er uten vegger slik at vinden ikke truer, men svaler, et ellers hett klima. Og de er derfor åpne mot besøkende. Ganske langt fra våre nordiske tømmerkoier med i beste fall to smårutede vinduer.

Allikevel ble opplevelsen helt annerledes enn jeg hadde trodd. Øya var kanskje 300 meter bred, noen få kilometer lang og tre meter på det høyeste. Utenfor var det hav. Ikke bare så langt øye rakk, men halve jorda rundt, i alle retninger. Og havet spiste seg gradvis innover øya som følge av klimaendringene – som for øvrig seminaret handlet om.

Jeg har sjelden følt meg så ufattelig liten, ubeskyttet og utrolig sårbar. Og veien fra en øy i Stillehavet til å tenke tanken på at vi lever på en bitteliten planet i et enormt univers, gjorde meg ikke større! Lengselen etter et fast håndgrep som kunne ledsage lille meg i en stor og truende verden og som ga lille meg en rolle og verdi, ble sterkt følbart.

Det er sjeldnere at denne opplevelsen av menneskets litenhet spiller noen rolle i den offentlige debatt i vår kulturkrets. Tvert om kan en få inntrykk av at menneskets mulighet ikke kjenner noen begrensning og vi kan skaffe og håndtere og beherske alt, absolutt alt.

Mens lyrikeren Sigbjørn Obstfelder for drøyt hundre år siden kunne utbryte – «her er så underlig» og uttrykke sin tids fremmedfølelse og litenhet, er vår tid preget av troen på at mennesker behersker alt og alle – i alle fall innen en ikke alt for fjern fremtid.

Å lengte etter sammenheng

Samtidig vet vi at et slikt bilde av virkeligheten ikke er sant. Ofte overmannes mange av oss av redsel og uro for fremtiden, søvnløshet og bekymringer for egen og familiens hverdagsliv, og utilfredshet på svarene vitenskapen gir oss på hvem vi er og hva er grunnen til at vi er en del av dette ufattelig store. Derfor har mennesket som en del av sin konstitusjon sett seg som en del av en større helhet der universets urkraft er vår forankring og tilhørighet. Denne søkingen etter helhet og sammenheng finner vi igjen i alle kjente kulturer overalt i verden.

Her, på dette kirkestedet, har mennesker i flere tusen år uttrykt denne lengselen i religiøs tilbedelse og praksis.

Også i vår tid finner vi denne lengselen etter sammenheng og tilhørighet lett gjenkjennelig gjennom all offentlig retorikk om vitenskapens fremskritt og menneskets tidsbegrensede, men altomfattende herredømme.

Jesus

Det utsnittet vi hørte fra Jesu siste bønn for vennene sine, er et utrolig enkelt, men allikevel helt revolusjonerende budskap til alle oss erfarer egen litenhet i forhold til verdensrommets størrelse og livserfaringenes overveldende inntrykk. All vår lengsel etter å få svar på hvordan universets urkraft og dypeste sammenheng er, blir besvart i dette ene:

«Nå vet de i sannhet at jeg er gått ut fra deg».

Du hørte riktig: Det er ikke nødvendig å søke i ekstraordinære hendelser og store opplevelser, det er ikke nødvendig å oppsøke alle guruer som hevder å formidle sannhet og innsikt, det er ikke nødvendig å gjøre seg avhengig av vitenskapens siste innsikter. Det holder at vi ser på Jesus og hører på fortellingene om ham og bønnene han ba for sine venner.

Alt for ofte hører vi folk fortelle hvordan de gjentatte ganger ba og tryglet om å få et åndsfylt tegn fra Gud – nå senest Levi Fragell i et bevegende innlegg på Verdidebatt i Vårt Land. Jesu bønn i dag frigjør oss fra denne type åndelige tvangsarbeid. Se på Jesus, det er nok! Og det er alltid mer å oppdage i fortellingene om ham. Fortellingene forandrer seg ikke, tekstene er de samme, men vi lærer hele tiden noe nytt. Siden våre omstendigheter heletiden forandrer seg, vil også våre spørsmål hele tiden endres. Selvfølgelig er det slik, våre spørsmål er annerledes enn vikingenes spørsmål, og en konfirmant har andre spørsmål enn en 60-åring. Slik må det – og slik skal det - være. Kirkens historie har vist oss at Jesus hele tiden gir oss ny og dypere innsikt.

Men gjennom alle de skiftende tidene står det fast og gjenkjennelig at i dåpen blir vi for livet og gjennom døden knyttet til Den allmektiges livskraft og evighet. I nattverden blir vi hele tiden invitert til å bli betjent av universets Herre i brød og vin, og slik motta den korsfestede og oppstandnes legeme og blod. Her gjøres lille meg til en del av tilværelsens urkraft og fellesskapet i Gud, himmelens og jordens skaper. Gud er verken langt der inne i oss eller langt der ute, over oss. Gud er her, i dette rommet, og kommer til oss i de gjenkjennelige elementene vann, brød og vin.

Kirkens grunn

Jesu bønn for oss er at vi må forstå og akseptere at det er Han, og ikke vi, som er grunnlaget for kirken og vårt oppdrag i verden. Alt dette andre er viktig nok – vi trenger å kjenne at møtene med Den hellige i bønn og lovsang, musikk og billedkunst, prekener og i stillhet berører oss og gir oss denne ofte udefinerbare opplevelsen av at nå er livet på plass også om det er kaos inni meg og rundt meg. Og at denne opplevelsen deles av flere skaper tilhørighet og glede.

Men fellesskapene som skapes er ikke kirkens grunnvoll. Kirkens grunnvoll er Jesus fra Nasaret, Guds sønn og Messias, han som viste oss Gud og Guds grenseløse kjærlighet. Han og intet annet er grunnlaget for kirkens og vår enhet. Min redsel og litenhet, bekymringer og manglende tillit til egne krefter og andres velvilje, kan aldri rokke ved dette. Ingen har bekjent dette tydeligere og mer overbevisende enn Paulus i brevet til den kjempende menigheten i Roma:

«For jeg er viss på at verken død eller liv, verken engler eller krefter, verken det som nå er eller det som kommer, eller noen makt, verken det som er i det høye eller i det dype, eller noen annen skapning, skal kunne skille oss fra Guds kjærlighet i Kristus Jesus, vår herre.»

Ære være Faderen og Sønnen og den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.